

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET SUBAŠIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 18322/03)

PRESUDA

STRASBOURG

1. prosinca 2005.

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Subašić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. C.L. ROZAKIS, *predsjednik*,
- g. F. TULKENS,
- g. P. LORENZEN
- gđa N. VAJIĆ,
- gđa E. STEINER,
- g. D. SPIELMANN,
- g. S.E. JEBENS, *suci*,
- i g. S. NIELSEN, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 10. studenog 2005.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 18322/03) protiv Republike Hrvatske kojeg je državljani Bosne i Hercegovine, g. Edhem Subašić, ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") dana 5. svibnja 2003. godine.
2. Podnositelja zahtjeva zastupao je g. A. Milličević, odvjetnik iz Makarske. Hrvatsku Vladu ("Vlada") su zastupale njene zastupnice gđa L. Lukina-Karajković i, nakon toga, gđa Š. Stažnik.
3. Dana 16. rujna 2004. godine Sud je odlučio Vladu obavijestiti od prigovoru koji se odnosi na pristup sudu. Na osnovu odredbi članka 29. stavak 3. Konvencije odlučio je istovremeno odlučiti o osnovanosti i dopuštenosti zahtjeva.
4. Uz to, zaprimljene su primjedbe treće stranke od Vlade Bosne i Hercegovine, koja je iskoristila pravo umiješati se (članak 36., stavak 1. Konvencije i Pravilo 44., stavak 1. (b) Poslovnika Suda). Stranke su odgovorile na te primjedbe (Pravilo 44., stavak 5.).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Podnositelj zahtjeva rođen je 1930. godine i živi u Sarajevu.
6. Dana 25. kolovoza 1993. godine vojna policija oduzela je automobil podnositelja zahtjeva pred njegovom kućom u Maloj Dubi, blizu Makarske, Hrvatska.
Dana 10. rujna 1993. godine podnositelj zahtjeva pokrenuo je građanski postupak pred Općinskim sudom u Makarskoj, protiv države, tražeći vraćanje oduzetog automobila, ili, podredno, naknadu materijalne štete.
7. Dana 13. studenog 1997. godine Općinski je sud donio presudu kojom je usvojio tužbeni zahtjev podnositelja te mu dosudio potraživanu naknadu štete.
8. Dana 2. veljače 1998. godine država je uložila žalbu protiv te presude Županijskom sudu u Splitu.
9. Dana 6. studenog 1999. godine stupio je na snagu Zakon o dopunama Zakona o obveznim odnosima (Zakon o „Zakon o dopunama iz 1999. godine“). Dopunjeni je zakon propisao da se prekidaju svi postupci pokrenuti protiv države radi naknade štete za djela pripadnika Hrvatske vojske i policije u obavljanju njihovih službenih dužnosti tijekom Domovinskog rata u Hrvatskoj.

10. Nakon donošenja tog zakona, Županijsku sud je vratio predmet Općinskom sudu radi prekida postupka.
11. Dana 10. veljače 2003. Općinski sud prekinuo je postupak.
12. Dana 8. travnja 2003. godine podnositelj zahtjeva uložio je žalbu protiv te odluke Županijskom sudu u Splitu. Postupak je još uvijek u tijeku pred tim sudom.
13. 31. srpnja 2003. godine Sabor je donio novi Zakon o odgovornosti RH za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom domovinskog rata ("Zakon o odgovornosti iz 2003.").
14. U međuvremenu, 8. kolovoza 2002. podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu zbog duljine postupka. Ustavni sud nije do danas donio odluku o ustavnoj tužbi podnositelja zahtjeva.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

15. Članak 184.(a) Zakona o dopunama Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine br. 112/1999 od 29. listopada 1999.) predviđa da se prekidaju svi postupci pokrenuti protiv države radi naknade štete koju su počinili pripadnici hrvatske vojske i policije u obavljanju svoje službe tijekom Domovinskoga rata u Hrvatskoj od 7. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996. godine. Zakon o dopunama iz 1999. godine obvezao je Vladu da Saboru u roku od šest mjeseci od stupanja tog zakona na snagu dostavi na donošenje poseban propis kojim bi se uredila odgovornost za naknadu te štete-
16. Zakon o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata (*Narodne novine*, br. 117/03 od 23. srpnja 2003.) uređuje uvjete pod kojima je država odgovorna za isplatu naknade štete koju su prouzročili pripadnici vojske i policije tijekom Domovinskoga rata. On predviđa i da se nastavlja svi postupci prekinuti na temelju Zakona o dopunama iz 1999.
17. Mjerodavni dio članka 63. Ustavnog Zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, Narodne novine br. 49/2002 od 3. svibnja 2002. „Zakon o Ustavnom sudu“) glasi kako slijedi:

“(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu zbog nedonošenja akta u razumnom roku iz stavka 1. ovoga članka, Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti o pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela podnositelja

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni će sud odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegova ustavnog prava Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.”

18. Članak 29. stavak 1. Ustava (Ustav Republike Hrvatske, *Narodne novine*, br. 41/01) glasi kako slijedi:

"1. Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela."

19. Dana 24. ožujka 2004. Ustavni je sud donio odluku br. U-III-829/2004 u predmetu g. N. koji je ustavnu tužbu podnio na temelju članka 63. Zakona o Ustavnom sudu iz 2002., navodeći povredu članka 29. stavka 1. Ustava. Prigovorio je duljini postupka i pomanjkanju pristupa sudu jer je njegov postupak pred domaćim sudovima na dulje vrijeme prekinut na temelju zakona. U svojoj je odluci Ustavni sud utvrdio da je došlo do povrede ustavnog prava na suđenje u razumnom roku i ustavnog prava na pristup sudu.

Naložio je dotičnome sudu da u roku od jedne godine donese odluku u predmetu g. N. te mu je dosudio naknadu.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

20. Podnositelj zahtjeva je prigovorio da je stupanje na snagu Zakona o dopunama iz 1999. godine povrijedilo njegovo pravo na pristup sudu. Pozvao se na članak 6. stavak 1. Konvencije čiji mjerodavni dio glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

A. Dopuštenost

1. Status podnositelja zahtjeva kao žrtve

21. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva ne može tvrditi da je žrtva u smislu članka 34. Konvencije budući da je 31. srpnja 2003. godine stupio na snagu Zakon o odgovornosti iz 2003. godine koji je propisao da se postupci prekinuti na temelju Zakon o dopunama iz 1999. godine nastavlja.
22. Podnositelj i treća stranka pozvali su Sud da odbije taj prigovor.
23. Sud je utvrdio, u sličnim okolnostima, da podnositelj zahtjeva može tvrditi da je žrtva povrede svoga prava na pristup sudu zbog toga što je postupak bio prekinut dulje vrijeme, a navodna povreda nije priznata niti jednom odlukom domaćih vlasti, nit je za nju podnositelju zahtjeva dosuđena ikakva naknada (vidi, predmet *Urukalo and Nemet v. Croatia*, br. 26886/02, stavci 23.-27., 28. travanj 2005. i predmet *Lulić and Becker v. Croatia*, br. 22857/02, stavak 34., 24. ožujak 2005). Sud ne vidi nikakav razlog za odstupanje od svog stajališta navedenog u ovim presudama.
24. Prema tome, Vladin prigovor treba odbaciti.

2. Iscrpljenje domaćih pravnih sredstava

25. Vlada je također ustvrdila da je prigovor preuranjen jer je postupak po ustavnoj tužbi podnositelja zahtjeva bio u tijeku pred Ustavnim sudom. Po mišljenju Vlade, odluka Ustavnoga suda od 24. ožujka 2004. godine stvorila je novi domaći pravni lijek za navodni nedostatak pristupa sudu.
26. Podnositelj zahtjeva i treća stranka pozvali su Sud da odbije taj prigovor. Treća stranka je primijetila da je postupak pred Ustavnim sudom pokrenut u kolovozu 2002. godine i da je još u tijeku, tj. da već traje više od tri godine. Slijedi, tvrdili su, da je ovaj postupak nepropisno odugovlačen i da bi podnositelja zahtjeva trebalo osloboditi obveze čekanja na njegov ishod.

27. Sud je presudio, u sličnim okolnostima, da pravno sredstvo o kojem je riječ ne predstavlja pravno sredstvo koje treba iscrpiti u odnosu na zahtjeve podnesene prije 24. ožujka 2004. godine (vidi predmet *Andrić v. Croatia* (dec.), br. 9707/02, 19. svibanj 2005., neobjavljeno; predmet *Pikić v. Croatia*, br. 16552/02, stavci 24.-33., 18. siječanj 2005.). Zahtjev u ovome predmetu podnesen je 15. svibnja 2003. godine.
28. Stoga Vladin prigovor treba odbaciti, te ne treba razmatrati tvrdnje treće stranke.

3. Zaključak

29. Sud primijećuje kako ovaj zahtjev nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Nadalje primijećuje da nije nedopušten niti po jednoj drugo osnovi. Stoga ga treba proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

30. Vlada je tvrdila je podnositelj zahtjeva imao pristup sudu time što je pokrenuo građanski postupak. Činjenica da je sud prekinuo postupak na temelju Zakona o dopunama iz 1999. godine nije ugrozila samu bit prava na pristup sudu jer je prekid bio samo privremen. Donošenjem Zakona o odgovornosti iz 2003. godine, podnositelju zahtjeva ponovno je bio dan pristup sudu.
31. Podnositelj i treća stranka osporili su ova stajališta. Treća je stranka tvrdila da se ovaj predmet ne razlikuje od premeta *Aćimović v. Croatia* (br. 61237/00, ECHR 2003-XI) u kojemu je Sud utvrdio povredu prava podnositelja zahtjeva na pristup sudu.
32. Sud primijećuje da je postupak bio prekinut odlukom Općinskog suda u Makarskoj od 10. veljače 2003. godine. Međutim, on je bio *de facto* prekinut od 6. studenog 1999., kad je donesen Zakona o dopunama iz 1999. godine barem do 31. srpnja 2003. godine, kad je stupio na snagu Zakon o odgovornosti, tj. tijekom razdoblja od oko tri godine i devet mjeseci.
33. Sud podsjeća kako je u predmetu *Multiplex*, i u drugim predmetima, utvrdio povredu prava podnositelja zahtjeva na pristup sudu prema članku 6. stavku 1. Konvencije, zbog toga što im je, zbog iste te intervencije zakonodavca, bila uskraćena mogućnost da sud o njihovom zahtjevu odlučuje kroz dulje razdoblje (vidi, *inter alia*, predmet *Multiplex v. Croatia*, br. 58112/00, od 10. srpnja 2003. i naprijed navedeni predmet *Aćimović v. Croatia*). Izvršivši uvid u sav materijal koji mu je dostavljen, Sud smatra da Vlada nije navela niti jednu tvrdnju koja bi ga mogla uvjeriti da dođe do drugačijeg zaključka u ovome predmetu.
- Stoga je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

34. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da je došlo do povrede njegovoga prava na djelotvorni pravni lijek. Pozvao se na članak 13. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

35. Sud primijećuje da prigovor na temelju članka 13. proizlazi iz onih istih činjenica koje je ispitaio kad se bavio prigovorom na temelju članka 6. Konvencije. Uzimajući u obzir svoju odluku o članku 6., stavku 1., Sud smatra da nije potrebno preispitati predmet na temelju

članka 13. budući da su njegovi zahtjevi manje strogi od zahtjeva članka 6. stavka 1. i njime su obuhvaćeni (vidi, osobito, predmet *Osu v. Italy*, br. 36534/97, stavak 43., 11. srpanj 2002.).

PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

36. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

37. Podnositelj zahtjeva potražuje 100,000 hrvatskih kuna (HRK) na ime naknade nematerijalne štete.
38. Vlada je smatrala da je taj iznos prekomjeran.
39. Sud nalazi da je podnositelj zahtjeva pretrpio moralnu štetu, koja ne može biti nadoknađena samim utvrđenjem povrede Konvencije. Temeljeći svoju procjenu na pravičnoj osnovi i imajući na umu okolnosti predmeta, Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje 4.000 eura (EUR), kao naknadu nematerijalne štete, uvećanu za sve poreze koje bude potrebno zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

40. Podnositelj zahtjeva potražuje i 12.200 HRK na ime troškova i izdataka pretrpljenih pred Sudom, te je dostavio i troškovnik uz svoj zahtjev. Međutim, to je učinio nakon proteka roka određenog za podnošenje njegovog očitovanja, ne priklopivši bilo kakvu mjerodavnu podupiruću dokumentaciju. Slijedi da podnositelj zahtjeva nije ispunio uvjete navedene u Pravilu 60., stavku 2. Poslovnika Suda. U takvim Sud ništa ne dosuđuje s toga naslova (Pravilo 60., stavak 3.).

C. Zatezna kamata

41. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* prigovor koji se odnosi na pristup sudu dopuštenim, a ostatak zahtjeva nedopuštenim;

2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;

3. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti iznos od 4.000 EUR (četiri tisuće eura) na ime nematerijalne štete koji treba pretvoriti u

nacionalnu valutu tužene države prema tečaju važećem na dan namirenja uz sve poreze koje bude trebalo zaračunati:

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedeni iznos plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećana za tri postotna boda;

4. odbija ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 1. prosinca 2005. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN
tajnik Odjela

Christos ROZAKIS
Predsjednik